

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohányüzsdékben.

Bevándorlás — kivándorlás.

Kezdhethük az utóbbival, azzal, hogy Magyarországon évente száz ezrekre megy azoknak száma, a kik elhagyják őseik hazáját és idegen földön, idegen népek között keresik azt, a mit a magyarok hazája nekik megadni többé nem tud. A felső vidék első sorban érzi a pusztulás csapásait. Egész falvak és környékek vannak ott, a melyekben nem maradt más vissza, mint asszonyok, gyermekek és munkaképtelen öregek.

De miért busulunk mi azon, hogy a régi fundamentum foszlik, szerteszét szakadozik? Nem fujják ma már a riadót, nem hordják ma már körül a véres kardot, hogy: *fegyverre magyar, a ki a hazáját szereti!* Ma csak adófizető polgárra van a magyar hazának szüksége. Hogy kifizeti az adót, kinek mi köze ahhoz? Csak az állam kasszája legyen tele, a többi pedig mellékes!...

Mig mi a magyar faj pusztulásán keserünk az „*Egyenlőség*”, politikai jellegű, zsidó felekezeti és társadalmi hetilap” statisztikai alapon mutatja ki azt a boldog haladást, a melyet a mélyen tisztelt zsidóság

a magyar haza lakóinak szaporításában véghezvitt.

1890-ben 725 ezer zsidó boldogította Magyarországot, 10 év múlva 851 ezerre rugott már a számuk. (Lengyelországban fogynak.) A szaporodás 126 ezer lélek. Vagyis minden huszadik ember zsidó.

Magyarország általános szaporodása az utóbbi 10 évben 10-3 százalékkal emelkedett, a zsidóságé 17-4 százalékkal.

Nézzük Budapestet, szép hazánk szívéit. 1890-ben 492 ezer lakosa volt, 1900-ban 732 ezer. Akkor volt 103 ezer zsidó köztük, 10 év múlva 169 ezer. A szaporodás tehát 66 ezer, százalékban 64-2. Nincs város, hol ily mesés szaporodásnak örvendhetnének. Ha hozzája vesszük Kiszpestet, Újpestet, számuk megközelíti a 200 ezeret. Van köztük szegény sorsu, üldözött, de az tény, hogy a munkások, napszámok, szóval az igazi szegények osztálya a keresztényekből telik ki. Es nem a keresztények vezetnek sem a képviselőválasztásnál, sem művészetben és irodalomban, sem az üzleti életben.

Az „*Egyenlőség*”-ben Szabolesi Miksa szerkesztő maga írja, hogy a „legtöbb városban a zsidó lakosság száma erősen, itt-ott *ijesztően* felszökött.” Ettől első sorban

mi ijedünk meg, de a mint látszik, ők maguk is félnek egymástól — talán a sok eszkimó és a kevés foka elvének alapján. Budapest után Grosswardein vezet, ott 10.115-ről, 12.294-re emelkedett a számuk. Munkácson 5049-ről 6567-re, Miskolcon 5874-ről 8551-re, Kassán 3306-ról 5276-ra, Kolozsváron 2414-ről 4730-ra stb. Tehát a központokon, ott a hol a kereskedés, gazdagodás, szóval a hol a pénz uralkodik, ott ők annak a kezelői.

Találattott az északkeleti megyében 1900-ban:

Mármarosban	56.000 zsidó
Beregben	29.000 „
Ungban	16.700 „
Zemplénben	31.500 „
Ugocsában	10.500 „
Sárosban	12.200 „
Szepesben	7.200 „

Összesen 163.100 zsidó

s kitéte arányszámokban a zsidóság 12-3 százalékát az összes népességnek, vagyis minden nyolcadik ember zsidó azon a vidéken.

Szaporodásuk pedig tíz év alatt volt Mármarosban 24-4 százalék, Beregben 20-8

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Művészi mutatóvány.

(Angol elbeszélés)

Elérkezett az emlékezős, nagy nap. Már jóval előtte lázas izgatottság fogta el egész válogatott és folyton csak azon törtem szegény fejemet, hogyan fogom helyemet mint házi gazda megállani és kicsoda szórakozási módokkal leperm meg majd a vendégeimet.

Egy dúsgazdag nagybácsim öröksége hullott a nyakamba s az volt a szándékom, hogy ez alkalomból egykori pályatársaimat, volt tanuló barátaimat egy vidám lakomára, daidóra fogom egybegyűjteni.

Neville barátom, kivel a nap déjelőttjén az utcán összetalálkoztam, közönyös, száraz hangon arról értesített, hogy egy márkít is meghívott volt a nevemben a estélyre, a kivel pár nap előtt ismerkedett meg csak a kaszinóban.

— Mit beszélsz, egy valóságos márkít? — kiáltottam csodálkozásomban. — Mi a szócsi csinálunk mi majd magunk közt ezzel az emberrel.

— Bizd csak ezt én rám! — válaszolt Neville jókedvűen. Emberünk kedélyes fickó s teljesen igénytelen. Hallván azt, hogy jó szivarjaid vannak s kitűnő sampányert tartasz, nem sokáig tétovázott, hanem megígérte, hogy az estélyen megjelenik és annak sikerét és díszét megjelenésével is előmozdítja.

— Nagyon kedves, igazán borzasztóan kedves ember! jegyeztem meg hidegen. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy felér-e majd s kár-

pótolni fog-e a társasága azért a nagy kiadásért, a mibe a szivarok és bor kerülni fognak.

— Ne légy már oly zsurgóri! — válaszolt Neville vidáman. Hiszen örököltél talán, a kinek mindig mosolyognia kell, de egyuttal az ezzel járó terheket is viselnie! Este 8 órakor újra látjuk egymást. A márkival együtt megjelenünk nálad. Addig is Isten veled!

— Egy valóságos márkít! — szent egék, vajjon mit szólna az én kedves bácsim ahhoz, ha megtudná, hogy egy sampányeres vacsorával avatom be magam az örökség birtokába. Es ha Neville csakugyan magával hozza azt a franciát, a miben egy percig sem kételkedtem, akkor a társaság kerek tizenhárom főből fog állani!... Mi lesz ebből?

Okvetlen utánna kellett nézmem, hogy még egy vendéget fogjak valahonnan. Barátaim által, a kik rendelkezésemre állottak, az összes utcákat beköboroltattam, hogy a hiányzó vendéget megcsipessük. A nagy munka végeztével lakásomra tértem, a cselédcmet, a ki a szakácsnői, szobaleány és lakásfelügyelő szerepét is viselte egyidejűleg nálam, nagy beszédben találtam egy szőke hajú ural, a kinek tört angol beszéde elárulta gazdjára külföldi származását.

Várva-várt vendégként toppantottam be házamba, mintha az angyalok hirték volna haza mert az idegen sehogysem tudott dűlőre vergődni a leánnyal beszéd dolgában. Az idegen látogató engem megpillantva, mosolyogva nyújtotta át nekem névjegyet s azonkívül egy levelet. Az előbbin ez a név volt: „M. Lafette”. Felbontottam a levelet, egyidejűleg fűrkészőleg néztem végig vendégemen. A levelet édes öcsém írta, melyben egyszerűen arról értesített, hogy a sorok átadója, M. Lafette körutazást tesz az országban és mint idegen embert melegen ajánlja az ott-

mamba. Hozzá tette még azt is, hogy nagyon lekötelezném, ha a vendégét barátságos fogadtatásban részesíteném.

Felkértem Lafette urat, hogy kövessen dolgozószobámba, megjegyeztem, hogy nagyon örvendek, hogy úgy hozta a sors, hogy ilyen kedvező pillanatban lépett be hozzám, mert estére egy csoport jóbarátomat fogom vendégül látni vacsorára.

— Oh nagyon köszönöm! — szolt a vendég rossz angol kiejtéssel — örömom annal nagyobb, mert rég vágyom már egy estét eltölteni angol emberek társaságában, mielőtt visszatérnék Párisba.

Ezenközben kényelmesen elhelyezkedtünk a meleg kályha körül, magam frissítő italokat rendeltem be, mivel a monsieur úgy nyilatkozott, hogy a hosszas utazás egy kissé elbágyasztotta. A sziverősítő bevétele után hosszabb beszédbe ereszkedtem az idegennel, melynek folyamán tudomására hoztam neki, hogy vendégeim közt irek és skótok is lesznek jelen, je javarészt angolból fog a társaság állani. Egyébként pedig remélem, hogy az ő honfitársai közül szintén megjelenik valaki az estélyen.

— Ah, és ki legyen az illető?

— Egy ősrégi nemesi családnak a sarja, — feleltem. — Ha nem csalódom, La Renének hívják.

Mr. Lafette felkelt helyéről s meghuzta a csengettyűt, de olyan nyugodtsággal s otthoniasan végezte ezt, mintha évek óta mindennapos volna a háznál.

— Bocsánat uram, — szolt aztán mosolygó képpel — még át kell öltözködnöm az estélyhez. Már elverte a hatot s különben is kifogyok már az időből.

A szobába lépő cselédnek meghagytam,

százalék, Szepesben 16-6 százalék, Sárosban 9-1 százalék, Ungban 6-6 százalék.

A mint említettük, az északi megyékből legerősebb a kivándorlás s a mint Szabolcsi Miksa úr adatai bizonyítják, ugyanott szaporodott leghatalmasabb arányokban a mélyen tisztelt zsidóság. Az természetes és a napnál mindenesetre világosabb, hogy ott a felvidéken nem fognak állandó tanyát verni, hanem szép lassan vonulnak lefelé a melegebb vidékekre s így azon szaporodásnak a következő népszámlálásig mi örülhetünk fenemód.

De Szabolcsi úrnak egy mondását, illetőleg vallomását följegyeztük és kitesszük az ablakba: Panaszodik, hogy egyes helyeken a mélyen tisztelt zsidóság „kivándorolt, elköltözött, szóval megszökött a nyomor elől, melybe különösen a szövetkezettek döntöttek.”

Tehát mégis van egy pont, a hol sebezhető ebben a békeséges háboruban, ebben a kenyérrharcon és ez a *szövetkezeti eszme*, az az agyongyalázott, „nemzetrontó”, „népbutító”, „erkölcstelenséget” „szövetkezeti eszme”. Ez fáj. A hol ez megjelenik, de csak ott, ki kell költözniük a „nyomor” elől. A mi tulajdonképen annyit jelent, hogy megszűnt rájuk nézve a 100 percentes aratás. A keresztény népnek összefogó, összetartó ereje szétfűri az összekovácsolt bilincseket is. És az, a ki egy évtized alatt a maga családjával bele tudott ülni 10 keresztény polgártársának a vagyonába, a ki 10 év alatt 1000, 10,000 percenttel gazdagodott (tessék utána nézni: a legtöbb pinklivel kezdi és a falu legszebb házában végzi rövid pályafutását) s a ki mellett ugyanoly mértékben nyomorodott, szökött ki Amerikába (nem ám Budapestre nagyobb tűzetbe) a szegény magyar nép: az megszökni (illetőleg napsugarasabb vidékeket keresni) kénytelen a *szövetkezettek* miatt.

Isten éltesse tehát a szövetkezetteket. Áldja meg azt is, a ki akár szóval, akár tettel buzgólkodik mellette. Kenyérháborut viselünk s maga az ellenfél bizonyítja, hogy az a *szövetkezeti eszme* fegyver a mi kezünkben. Eddig egyetlenegy fegyvert sem tartottak ilyenek. Ezt meg fogjuk jegyezni magunknak s szerzünk majd alkalmat arra nézve is, hogy a nem sokára összehívott *dunántúli kivándorlási kongresszus* figyelmébe is ajánljuk.

Göbel János György.

Válami bánatos meghatottság vesz rajtunk erőt e pillanatban, midőn Göbel János György nevét e sorok élére írjuk. Mintha vádat akarnánk emelni a mulandóság ellen, a mely emésztí az erőket, a mely az acélizmokat megerjesztí, a mely mintha szomorú diadalával kérkedni akarna, midőn az erős léleknek, az igazi jellemnek lakóhelyén, a testen mutatja meg azt, hogy hatalma van felette. A lelken nem, csupán csak a testen van uralma.

A székesfejérvári polgári, elemi- és iparisoklák lángelű, nagyképzetségű, avatott vezetője, Göbel János György nyugalomba vonul abból az állásból, arról a tevékenységi térről, a melyen 48 hosszú esztendőn keresztül szolgált az oktatás magas szolgálatát. Egy meghatóan szép és kedves levélben hozza ezt tudomására az ő segítő társainak, a székesfejérvári tanítói karnak, a melynek közreműködésével oly nívóra emelte városunk közoktatásügyét, a melyre mindig büszkék lehetünk.

Boldog és szerencsés ember, a ki oly multa tekinthet vissza, a ki az élet őszén oly szép tavaszra, oly munkás nyárra és oly bőséges aratásra emlékezhet, mint ő, a kinek működését egy egész város lakossága, sőt azontúl is a legilletékesebb tényezők övezik a hála és elismerés bábérjával.

De talán jól is van ez így. A ki fáradozott,

a ki munkálkodott, élvezte munkájának megérdemelt gyümölcsét is. Legyen a tövise, nehez pálya végén öröme és boldogsága az a tudat, hogy jó harcot harcolt, nemes küzdelemben töltötte életét, terjesztette a világszámot, a nemesnek, igaznak és jónak magvait hintette el ezreknek és ezreknek szívében, a melyekért az áldás visszazáll az ő ezüst-fehér fűrtjeire. Adja Isten, hogy soká, nagyon soká gyönyörködhessék még munkája eredményében s a nagyon is kiérdemelt pihenés legyen alapja egy boldog öregkornak, a melyet — őszinte szívvel kívánjuk — élvezzen még soká, nagyon soká.

A levél, melyet a nyugalomba vonuló igazgató a székesfejérvári tanítói karhoz intézett, a következő:

Mélyen tisztelt Kartársak!

A tanév vége felé közelgő pár nap mulva megérdemelt s jóleső pihenésre térnek. De mielőtt ez bekövetkeznék, engedjék meg nekem: Önökkel, kedves kartársaimmal tudatni, hogy nyugdíjaztatás iránti kérvényemet beadván, velem, mint hivatali főnökkel, többé nem találkoznak. Biztosítom azonban, hogy 48 évi tanítói működésem s ebből 21 évi igazgatásom teréről, mint legszebb, mint legkedvesebb emléket, a kartársaim iránt mindenkor érzett nemes rokonszenvemet viszem magammal, a melyet életem utolsó leheletéig hűségesen meg is őrzök.

Önök, kedves kartársak, álltak szívemhez legközelebb; Önökkel érintkezni s ügyünk fontos érdekeiről tárgyalni, volt boldogságom netovábbja. Irántuk való őszinte tisztelem, igaz nagyrabecsülésem s önzetlen szeretetem tehát kedves kötelességemmé teszik a válás pillanatában, hogy édes mindnyájukra s drága hozzátartozóikra az Ég áldását esdjem. Találjanak fáradságos, terhes, de szent és magas szolgálat munkájukban ezentúl is sok örömet; neveljék a reájuk bízott növendékeket, a szülők legdrágább kincseit, a jövő reményeit az egyház és haza derék gyermekeivé, s tartsák meg csekélységemet szives jó barátságukban. Isten velük!

Kelt Székesfejérvárott, 1902. jun. 15.

Kiváló kartársi üdvözléssel

Göbel János György,
igazgató.

hogy a vendég málháját hozassa fel, mire elváltam vendégemről.

Midőn újra visszajöttem, legnagyobb csodálkozásomra Lafette nagy beszédbe találtam Desmond nevű barátommal. Mosolyguk arcuk után itélve, kitűnően szórakozhattak egymással. Ahogy beléptem, Lafette megfordult és így szólott:

— Egy kis időre megpróbáltam önt helyettesíteni, de attól tartok, hogy nagyon rossz társalgónak bizonyultam.

Azt feleltem rá, hogy Desmond ur szemmel láthatólag jól szórakozik mellette.

Ez azonban haragos szemekkel nézett rám, melyekből ki lehetett olvasni, hogy ez a francia még sok galibát fog okozni ezen az estén minékünk.

Pont 8 órakor behallatszott Neville hangos nevetése az előszobából s kevés vártatva megjelent közöttünk barátom egy óriási természetű ember társaságában, a ki La René marquis néven mutatott volt be a társaságnak.

Ezután asztalhoz ültünk. Én az asztalfőn foglaltam helyet, jobboldali szomszédom a marquis volt, balról Lafette ült mellettem. A két honfitárs beszélgetése egyre hangosabb és lelkesebb lett. Sorra vették a turfot, a klubokat, Elzász-Lotharingiát, a szép nőket kritika alá vették és alapos eszmecserét folytattak minden egyes tárgy felett. Én már kezdtem szerencsét kívánni magamnak ahhoz, hogy egy ilyen kedélyes társaságot tudtam házamnál összehozni. Egyik toaszt követte a másikat. Vendégeim emelkedett hangulatu felköszöntőkben ünnepeztettek, éltettek, a mihez a gazdagon ömlő sampányerből merítették ihletüket. Sőt még dalba is kaptak egyesek, melyeknek végét az én franciáim is vígan fújták együtt a többivel.

Csakhamar észrevettem s feltűnt nekem, hogy Lafette a legjózanabb maradt az egész tár-

saságban, sőt egyszer rajta is csiptem, amint a boros pohárnak tartalmát az asztal alá öntötte.

Egyszer csak Neville, a ki ügyes szemfényvesztő volt, engedélyt kért a társaságtól arra, hogy pár művészi mutatványt bemutasson. Bedobott néhány darab aranyat egy kalapba, melyek csodálatos bűvésztelt nyomtalanul eltűntek a kalapból, hogy a társaság egyik-másikának a zsebéből kerüljenek ismét napfényre. Midőn egy ilyen eltűnt aranyérem után a márk zsebében kutatott, ott egy töltött revolveren akadt volt meg az ujjá.

Neville nem csapott valami nagy szelet a dologból, Lafette azonban nagyon is sokat mondó mosolygál nézett rám, mely beszédes mosolyt azonban én csak később értem meg. Most Lafette is előált, hogy ő is hajlandó egy bűvészi mutatványt előadni, melyet már máshol is látott. Ugyanis abból állt, hogy a társaság egyik tagját úgy elváltoztatja, hogy itt senki sem fog többé arra ráismerni. Föltétel, hogy mindenki maradjon nyugodtan a helyén a mutatvány alatt. Az indítványt gúnyos nevetéssel fogadták és midőn Lafette erősen kötötte az ebet a karóhoz, hogy a bűvészetet sikeresen végbeviszi, Neville, a kinek a bor már egy kissé a fejébe szállt, fogadást ajánlott a franciának 10 font sterlingbe, amit ez menten elfogadott.

A társaságból erre kiszemelték médiumnak a marquist, mint a legerősebb embert valamennyi közül. Ez azonban heves ellentállást fejtett ki az ellen, hogy a kezeit megkötözzék s csak nagy nehezen hagyta oda a szobát földije kíséretében. Nemsokára heves szitkok és szóváltások hallatszottak be a szomszédos szobából. A kintlevők nyilván öltre mentek és dulakodtak egymással a másik szobában. Ki írja le meglepetésünket, midőn pár perc múlva egy simára borotvált arc,

hatalmas természetű embert pillantottunk meg Lafette társaságában, akinek töltött revolver volt a kezében.

— Uraim, — szólította meg Lafette a leg-tisztább angol nyelven a jelenlevőket — engedjék meg, hogy pár szóban felvilágosíthassam önöket a történetkről. Ez az ur itt, a ki megkötözve áll önök előtt s a ki La René marquisnak hivatta magát, nem más, mint Jules Faren, a hírhedt betörő, a ki csak nemrégiben rabolt ki egy idősebb mánásnőt Párisban. Arra a tapasztalatra jöttem, hogy jelenleg a jómadár Angolországban tartózkodik és az aranyifjúság körében sűrű-forog, s a hol megfordul, márkának mutatja be magát. Ajánlólevelet szereztem hát a mi igentisztelt házigazdánkhoz s annyira kedvezett nekem a szerencse, hogy a játékot mindjárt az első tételre megnyertem. Igazi nevem Cloque, a párisi rendőrség felügyelője. Végül még csak arra kérem az urakat, ne engedjék magukat ezen közbéjött kellemetlenség által mulatságukban zavartatni.

— Most pedig kedves uram — szolt előttem meghajolva — a legmelegebb köszönetemet fejezem ki önnek azért a vendégszerető fogadtatásért, melyben részesített — azután Neville felé fordulva folytatta: „Fogadásunk magától értetődőleg semmis és tárgytalan. Fogadja ön is leg-hálásabb köszönetemet, mert ön volt az, a ki a marquist ezen ház falai közé csalta.”

E szavak után a fogolylyal együtt elhagyta a szobát. Nemsokára rá kocsi robogás hallatszott be az utcáról. Ilyen meglepően végződött Lafette ur mutatványa.

Arthur Rhodes.

UJDONSÁGOK.

— **Dr. Városv Gyula** megyés püspök tegnap meglátogatta a Ferenc József nőnevelő intézet iskoláit, sőt megjelent az ovodások között is, a hol a kis csemeték apró mókáin nem egyszer fakadt mosolyra. Ma reggel Ő Méltósága Budapestre utazott, a hol részt vett a főrendiház ülésén.

— **Papazentelés.** A helybeli szeminárium egyetlen IV-ed éves növendékét szenteli fel dr. Városv Gyula megyéspüspök a székesegyházban a következő napokon. F. hó 24-én feladja a kisebb rendeket, 25-én subdiakonussá, 27-én diakonussá s 30-án presbiterre szenteli. A szentelési szertartás a jelzett napokon reggel 7 órakor veszi kezdetét.

— **Mozgunk.** A vaáli esperesi kerület *Kriszán* János t. kanonok pázmándi esperes-plebánus vezetése mellett f. hó 3-án Agárdon tartott tavaszi papi gyűlésén elhatározta, hogy a *krajcáros keresztény újság*, valamint a *keresztény szövetkezetek* ügyét magává teszi, lelkesedéssel karolja fel és teljes erejéből támogatja. A szó azonnal tettben nyilvánult, mert a kerület *Krécsy* Károly lovashereinyi plebánost megválasztotta, hogy a Ker. Szövetkezetek Központi Irodája és a kerület között az összeköttetést fentartsa és közvetítse. A gyűlés elhatározta ezenkívül, hogy ezt a határozatát közzé teszi.

Őszinte örömmel veszünk tudomást a *vaáli* esperesi kerület buzgó papságának dicséretes határozatairól, annál is inkább, mert mi is azt hiszünk — s talán nem is alaptalanul — hogy a *krajcáros keresztény újság* és a *szövetkezetek* képezik keresztény népünk szellemi és anyagi megmentésének két leghatalmasabb emeltyűjét. Megyénkben eddig a *vaáli* völgy volt jóformán az egyetlen hely, hol a szövetkezeti eszme ez ideig tért nem hódított; mint látjuk, most már ott is megtörtött a jég. Ma olvassuk épen a *pécsváradai* választás sorsát, a mindig erősen dolgozó hivatalos apparátuson kívül első sorban a zsidóság (bizonyára nem szellemi fensőbbisége révén szerzett) befolyása döntötte el. *A hinek szeméi vannak, lásson. Azon az abszurd állapoton végre is változtatni kell, hogy egy-egy kerület szalocsai liferálják az országháza a szájuk ize szerinti képviselőket.* Ezért üdvözöljük örömmel a vaáli kerület buzgó papságát. Vivant sequentes!

— **A szorgalom jutalma.** *Szemere* (Számmer) Ilona elemi iskolai tanítónő már évek óta a budapesti polgári leányiskolában tanít szép eredménytel s odaadó szorgalommal. Ezt a munkásságot jutalmazta meg Budapest székes főváros közönsége, midőn a szép műveltségű tanítónőt f. hó 17-én rendes polgári tanítónővé választotta. Gratulálunk!

— **Kilencvenézer bevándorló egy hónap alatt.** A kivándorlás kérdése foglalta le tegnapelőtt a képviselőházi ülés nagy részét. *Szél* Kálmán hosszásabban válaszolt *Barta* Ödön interpellációjára. A miniszterelnök kijelentette, hogy a kivándorlási törvényjavaslatot őszre már beterjesztheti a ház elé. A kivándorlást megakasztani azonban nem lehet, mondotta a miniszterelnök. Ez a kijelentés mintegy beigazolást nyert abban a hírből, amely most érkezik Amerikából, s a mely megerősíti azt a szomorú valóságot, hogy a kivándorlás évről-évre, hónapról-hónapra nagyobb mérvüket ölt. A jelentés szerint ez év május havában anynyi bevándorló érkezett az Egyesült Államokba, amennyi eddigelé egy hónap alatt sohasem. Nem kevesebb mint kilencvenézer bevándorló szállott partra az Egyesült-Államokban az elmúlt hónapban s ebből az óriási számból május utolsó hetében 25 ezer bevándorló érkezett. Ránk magyarokra nézve leginkább érdekes az, hogy ezen óriási számú bevándorlónak leg-

nagyobb részét az Osztrák-Magyar-Monarchia, illetőleg Magyarország szolgáltatta. A bevándorlók közül sokat visszaküldtek a elmúlt hónapban. A visszatérítettek száma megközelíti a kilencszázat. A jelentésből tisztán kiíváglík, hogy a kilencvenézer bevándorló legnagyobb része magyar. Nem nagyon kell pesszimistának lennünk, ha ezt a részt 40—50 ezerre becsüljük. Negyven — ötven ezer dolgos kéz hagyta itt a múlt hónapban a országot! A legjobb munkaerőnek ilyen tömörülését vonta ki a dologtevés legelőtőbb napjai előtt a kivándorlás láza, a távolból csálóka fényvel biztató boldogulás eshetősége, a melyet az itteni nyomorúság helyébe fest a biztató jövő.

— **Vasárnapi munkaszünet.** Torontál vármegye közönsége a vasárnapi munkaszünetnek a hivatalnokokra leendő kiterjesztése érdekében feliratot intéz a képviselőházhoz s eme törekvésének pártolására Fejérvármegye és Székesfejérvár város közönségét is felhívta.

A kereskedelmi alkalmazottak is a teljes vasárnapi munkaszünetet készülőzésén fáradoznak. Az országos egyesület most nyílt levélben kéri a kereskedelmi minisztert ügyük felkarolására. Tekintettel arra, hogy a kereskedelem mit sem szenvedne a teljes munkaszünet esetén, azt hiszük, hogy a kereskedelmi alkalmazottak jogos kérelme meghallgatást nyer.

— **Kinevezés.** A soproni póstaigazgatóság *Kereszturi* Franciskát Velencére póstamesternek kinevezte.

— **Tarka szinpad.** Ha a jó Sauerteig Morelli úr valahol a világ tulsó szélén — tán Tarnopolban — olvassa ezt a címet, vigan ráz egyet oroszlanörényén: — de már olyan telt házuk még sem lesz, mint nekem volt, mikor világraszóló művészetemmel föl... — nos igen, fölvidámitottam a fejevári közönséget! Nem is csoda. Hisz ezeknek a jó uraknak tán összevissza sincs akkora hajuk, mint Sauerteig urnak, tán egyikük sem tudja bekapni az égő szivart, mint Sauerteig úr, tán egyiküknek a skalpja se csuszkal oly vidáman a fejetején, mint Sauerteig urnak. Ezek bizony csak szegény ábrándozók, akik a magyar szinpadnak egy idegen gaztól fölburjánzott részét, a brettli akarják kigyomlálni, és a magyar irodalom nemes virágainak az éres után kipergő magjaival beültetni. A szombathelyiek az egy estére tervezett előadást nagy lelkesedésükben megismételtették. Tiszta magyar művészetről lévén szó, mi fejeváriak se maradjunk sokkal mögöttük. A holnap esti előadás érdekes műsorozatát a következőkben adjuk:

1. Beköszöntő. Előadja Miklóssy Gyula. 2. A kulcslyuk. Kettős, irta Mérei Adolf, zenéjét Kern Aurél. Előadják Kornai Berta és Véghegyi Angela. 3. Az én Katám. Katonadal. Irtá Heltnai Jenő. Előadja Gyárfás Dezső. 4. A mama kedvence. Irtá Rudnyánszky Gyula. Előadja: Iványi Antal. 5. A tekintetes úr. Irtá Kalotai Sándor, zenéjét Lányi Ernő. Előadja Baumann Károly. 6. Van-e tehetségem? Irtá Pásztor Árpád, zenéjét Mader Raoul, a m. kir. Opera igazgatója. Előadja Kornai Berta. 7. Ne váljunk el. Francia bohóság. Előadják Iványi, Vásharhelyi Vilma, Véghegyi Angela, Gyárfás Dezső, Bauman Károly, Domonkos Róbert. 8. A rózsabimbó és a méh. Legújabb angol dal. Előadja Kornai Berta. 9. A rózsabimbó és a méh paródiája. Előadja Miklóssy Gyula. 10. A segédjuhász. Népszimű paródia. Irtá Szomaházy István. Előadják Vásharhelyi Vilma, Baumann Károly, Gyárfás Dezső, Marton Mihály. 11. A vén kocsi. Irtá Heltnai Jenő, zenéjét Tarnai Alajos. Előadja Gyárfás Dezső. 12. A diófa románca. Irtá Pásztor Árpád, zenéjét: Donáth Lajos. Előadják Kornai Berta és Baumann Károly. 13. A főpróba. Szinpadí tréfa. Irtá Herceg Ferenc. 15. Az alkalmi szobalány, bohóság. 16. Fregoli-paródia. Előadja Bauman Károly.

— **A „Dunántúli daloszevetség”** dal-versenye f. évi július hó 13-án lesz Tatán. A verseny e napon d. u. 4 órakor kezdődik meg s résztvesz a helybeli déli vasúti műhely dalegyesülete is.

— **Jótekonyság.** Ifj. Kováts Pál helybeli lakos a jótekonny nöegyelt céljaira 32 koronát volt szives adni, a miért köszönetet mond *Rei* Istvánné pénztárnok.

— **Zenevizsga.** Tomm Béla hegedűművész zeneiskolája 25-én, szerdán d. u. fél 5-kor rendezi tanítványainak zenevizsgáját a főgimnázium disztermében a következő műsorral: 1. Diabelli. Romance. Zongorán előadják Beke Mariska és Fürst Margit. 2. Gade. Air. Hegedűn előadja Németh Imre. 3. Hummel. Epheu Blätter. Zongorán 4 kézzel előadják Hinger Irén és Mosonyi Róbert. 4. Greizinger I. Nocturne. Hegedűn előadja Csurgay István. 5. Greizinger I. Serenade. Hegedűn előadja: Schützenberger Endre. 6. Biehl. Ernst und Scherz. Zongorán 4 kézzel előadják Gadits Mariska és Deutsch Janka. 7. Allaga. Traviata átirat. Cimbalmon előadja Gadits Ilona. 8. Tomm. Berceuse. Zongorán előadja Mosonyi Róbert. 9. Bloch. Legenda. Hegedűn előadja Bogárn János. 10. Diabelli. Polacca. Zongorán 4 kézzel előadják Lauffenauer Margit és Ida. 11. Velencei Carneval. Cimbalmon előadja Glasz Eliz. 12. Kuhlau. Sonata C. dur. Zongorán előadja Gadits Mariska. 13. Mendelssohn. Ószi dal. Eneklik Glasz Bella és Horváth Ella. 14. Ch. Dancla. Concert Hegedűn előadja Horváth Lajos.

— **Figyelmeztetés** Több oldalról hallottam, hogy egy vidéki kath. legénygyeleti tag kéregetéssel alkalmatlanokdiki egyes jöszivű embereknel. Tisztelettel kérek mindenkit, hogy az ilyen tola-kodót utasítsa ki. A kath. legénygyeletek átutazó tagjaikat segélyben részesítik s így azok kéregetésre utalva nincsenek, sőt az egylet alapszabályai egyenesen meg is tiltják ezt, azért nyujtanak segélyt és azért adnak szállást, hogy tisztességes iparoslegény ne legyen kénytelen idegen embereknel alkalmatlanokdni.

Bilkei Ferenc,

a kath. legénygyelet m. elnöke.

— **Halál a laktanya udvarán.** Csendes, pompa nélküli katona-temetés volt kedden. Szolgálati kötelességének teljesítése közben érte a halál *D. sic* István uhlánus közlegényt s aztán egy uhlánus szakasz eleget tett bajtársi kötelességének, kikísérte az elhunytat a temetőbe s most egy egyszerű kereszt jelzi csak, hogy volt egyszer egy tragikus véget ért katona, özvegy édesanyjának egyetlen gyermeke. Néhány nappal ezelőtt még nótászó mellett becégette paripáját, kilovagolt a gyakorlóterre s a mint négyes sorokban bevonult a csapat a kaszárnyába, Desic meg-rántja a kantárszarat, az érzékeny száju ló ágoskodni kezd s a következő pillanatban a hanyagtavagódtól ló alól kell kihuzni a halálra vált katonát. A kemény nyeregkápa vágóégett a szerencsétlen katona gyomrára, a ki oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy néhány perc múlva meghalt. Az alig 23 éves katona nős, illetve már *özvegy* ember volt, golubinci (Szerém) illetőségű, a hol özvegy anyja lakik. Fejboncolás után kedden temették el a sóstói temetőben.

— **A Polgári Lövöldében** a vasárnapi céllövészet alkalmával a következők nyertek díjat: *Pisztolynál:* I. Ifj. Fiáth Imre (szeg). II. Binder Béla (szeg). III. Dr. Palánszky Miklós (4-es). *Fegyvernél:* I. Binder Béla (4-es) II. id. Chapó István (3-as) III. ifj. Tógl Gyula (3-as), IV. ifj. Löwinger Mór (3-as). A tekeverseny vasárnap folytatódik. Céllövészet és katonazene nem lesz. Szabad bemenet.

— **Névtelen husgó Wild** József fodrász belvárosi üzletébe a napokban beállt két városi fogyasztási hivatali ügynök s ama kedves meglepetésben részesítik a gazdát, hogy a saját jól felfogott érdekében ajánlják a „svircelt” borknak mielőbbi bejelentését. Wild ámul és bámúl s mikor álmélkodásából felocsudott, alaposan meg-tisztelte az ügynökök névtelen besugóját, sőt gyengéden rásütötte a gazember nevet mindaddig, míg állítását be nem bizonyítja. Csak azért tartottuk szükségesnek említést tenni erről a dologról, mert ahogy sem tartjuk helyesnek, ha az ügynökök mindenféle besugásra hajlandók az adófizető polgárságot minden ok nélkül zaklatni.

— **A kereskedelmek mulatsága.** Nőttön nő az érdeklődés az iránt a nagyszabású mulatság iránt, melynek sikerén városunk fiatalága már hetek óta fáradozik. Ha az idő kedvező lesz, a lövölde kertje valószínűleg kicsinynek fog bizonyulni f. hó 29-én, mert hisz ki ne lenne kíváncsi arra a tarka képre, mely egy, eddig nem látott kontóba öltözött a lövölde kert árnyas tereit. A mennyiben pedig a mulatság jövedelme a helybeli felső keresk. iskola új épülete javára fordítatik, e nemes cél is egyik jelentős ok arra, hogy városunk közönsége támogatásával biztosítsa az anyagi sikert. A mulatságok sorozata a következő:

**I. NAGY KERTI MULATSÁG.
KEZDETE D. U. 4 ÓRAKOR.**

A) Sport ünnepségek:

1. Lawn-Tennis verseny 3 csoportban díjjakkal.
2. Tekeverseny 7 nyercemény tárgygyal.
3. Lassu kerékpár verseny díjjakkal.
4. Kerékpár felvonulás. Virágcsata.

B) Látványosságok és egyéb szórakozások:

Tarka színpad változatos műsorral: Erdekes mutatványok és előadások.
12 tagból álló bigofon-zenekar.
Gyorfényképezés.

Vetített képek bemutatása. A felvételeknél a helybeli Amateur-Club tagjai működnek közre. Olasz énekes csoportok.
Különböféle automata-sátrak.
Különlegességek csarnoka.
Világ-pósta.
Sátrak üditő italokkal, az elárulástól hölgyek teljesítik.

Magy. kir. V. honvéd kerületi zenekar nagy hangversenye.

Cigány-zenekarok.

II. NAGY TÁRGYORSJÁTÉK.

III. TÁNCESTÉLY.

MEZDŐTÉP LÁMPIONOS FELVONULÁS ÉS SZERENÉJ ZELZI.

A kik tövédből meghívót nem kaptak s arra igényt tartanak forduljanak Kálmán Sándor („Adria” főügynökség) vagy Lukács László (Kölcsönös segélyző egylet) rendezőhöz.

Itt említhetjük meg azt, hogy lapunk e hó 17-iki számában mi is irunk *Keresztes Zsigmond*-nak, a „Kereskedelmi Társulat” nagyedemű gondnokának visszalépéséről. Ennek a visszalépésnek állítólagos oka a rendező-bizottság tapintatlan figyelmelensége lett volna. Illetékes helyről a dolog lényegére vonatkozólag a következőképp informáltak bennünket:

A rendező-bizottság nem azért nem vette be a 29-én tartandó mulatság tiszteletbeli elnökeinek sorába, mintha mellőzni akarta volna. A rendezőség igen jól ismeri *Keresztes Zsigmond*-nak a társulat körül szerzett boleros érdemeit, de nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy az érdemek elismerésének itt adjon kifejezést. Továbbá a rendezőséget a tiszteletbeli elnökök megválasztásánál lehetőleg az az intenció vezérelte, hogy a társadalom különböző osztályait vonja be a mulatság körébe. A kereskedelmi társulat két elnökével szerepel a mulatság tiszteletbeli elnökeinek sorában.

Ezen elvi álláspont szerint ítélve meg a dolgot, mindenki beláthatja, hogy ez esetben *Keresztes Zsigmond* úr mellőzéséről olyan érdemei mellett szó sem lehet s a tapintatlanság és figyelmelenség vádja nem illeti meg a rendező-bizottságot.

— **Meghívó tornaversenyre.** A helybeli két középiskola (r. k. főgymnasium és áll. főreáliskola) f. hó 21-én (szombaton) d. u. 5 órakor az áll. főreáliskola tornaterén tartja tornaversenyét és vizsgálatát, melyre a közönséget ez uton hívják meg az intézőcikk vezetői. Belépő-díj személyenként 20 fillér. A tornavizsgálat alatt a honvédeknek játszik.

— **A kivándorlási kongresszus.** Mint már jelezte, a dunántúli országrész nagy kongresszusa folyó (június) hó 28 és 29-én tartja meg üléseit Siófokon. A kongresszus megnyitó közgyűlése június 28-án (szombaton) veszi kezdetét, amikor annak három szakosztálya is megalakul és aznap délután megkezdí működését. A rendező-bizottság nevében tisztelettel felkérem a Dunántúl n. é. közönségét, hogy ezen kongresszuson megjelenjen kegyeskedjék. A dunántúli országrész ki-

vándorlási kongresszusán a Dunántúl összes vármegyéi, gazdasági egyesületei, kereskedelmi és iparkamarai hivatalból vesznek részt. A kongresszus tagdíja 2 frt., mely Siófokon is fizethető. A részvételre való jelentkezést kérem e hó 25-éig egyszerű levelező-lapon, kivándorlási iroda, Budapest, IX., Üllői-út 25. címre küldeni. Siófokon lakás és teljes ellátás egy napra (reggeli tetszés szerint, ebéd négy tál étel, vacsora két tál étel) 4 frt. — Veszprém, 1902. június hó 15-én. Dr. *Fenyvessy Ferenc* s. k., a kongresszus elnöke.

— **A Duna titka.** Erzsiben e hó 16-án fogták ki *Mühlbercz Mihály* budapesti szénkereskedő holttestét. Az öngyilkos kereskedőt hozzátartozói Budapestre szállították.

— **Sertésfektetési tilalom.** A mióta a sertésvész felütötte fejét hazánkban, nagy arányokban csökkent hazánkban a kivétel, mert egy nagy piac, Bécs, minden lehető körbe terjedjen hazánkban. Ha valamely városban egy sertés fertőző betegségben elhullik, nyomban megjelenik a kivételi tilalom, a mihez az osztrákok szája ize szerint megkötött szerződés szerint nekik joguk van. Városunk most ismét eltilatott a kivételtől *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter táviratiang értesítette *Reé István* főkapitányt, hogy az osztrák belügyminiszter a sertésvésznek Székesfejérvárról Ausztriába való behurcoltatása miatt Székesfejérvárról a sertésfektetést betiltotta.

— **Zsidósodunk.** A főváros statisztikai hivatala közlése teszi az 1900—1902. iskolai évről a középi: kolák adatait. Hét állami, három felekezeti és egy magán, egy egyesületi (a leánygimnázium) gimnáziuma van a fővárosnak, melyben 238 professzor, 81 hitoktató működött, a tanulók száma 6656-ra rugott, míg 20 év előtt csak 3906 tanulójuk volt a gimnáziumoknak. Szám szerint így oszlik meg a tanuló ifjúság: I. ker. áll. gimn. 527. II. ker. egyetemi katolikus gimn. 447, V. ker. áll. gimn. 747, VI. ker. áll. gimn. 446, VII. ker. áll. gimn. 1123, VIII. ker. áll. gimn. 970, mintagimnázium 149, piaristák gimnáziuma 698, ág. ev. gimn. 506, ev. ref. gimn. 600. László Mihály gimnáziuma 86, leánygimnázium 312 tanuló. Ezek közül vizsgálatot tett 6237 tanuló. A vallási statisztikát csak összefoglalva találjuk. Eszerint volt a gimnáziumok tanulói között róm. katolikus 2671, ágostai 508, ev. ref. 588, zsidó 2357, egyéb vallású 113 tanuló. Százalék szerint katolikus 42,8, ref. 9,4, zsidó 37,8, egyéb vallású 1,8. Reáliskola van 5 s ezekben a beirt tanulóik száma vallás szerint katolikus 1140, ág. ev. 140, ev. ref. 103, zsidó 1374, egyéb vallású 23. Százalékban katolikus 41,0, ágostai 5,1, ref. 3,7, zsidó 49,4, egyéb vallású 6,8. Egyeszevél haladunk.

— **Támadás fényes nappal** Polgárdiról írják lapunknak, hogy ott f. hó 16-án a délutáni órákban Pollák Géza és Horváth László áttutazó munkanélküli asztalossegédek egy ottani kollégájuk, Boer Pál biztatására megtámadták Weisz Antal polgárdi lakost s úgy őt, mint Teréz nevű leányát megszurkálták. A tett elkövetése után a merénylők megszöktek, a csendőröknek azonban sikerült mind a három legényt elfogni. A sebesülteket dr. *Márkus Sámuel* orvos köthette be. Az elfogott asztalos legényeket a csendőrök átadták az ügyészségnek s a törvényszék súlyos testi sértés miatt vonja őket felelősségre.

— **Pátkai csendélet** A bicika még mindig nagy szerepet játszik a mi legényeink életében s alig mulik el nap, hogy egy-egy nagyobb bicikamutétől ne kellene megemlékeznünk. A napokban Pátkán eresztettek vért a legények egymás között. Kis Lajos és Jádi János gyanúlan ballagtak hazafelé a korcsmából, midőn hirtelen támadás érte őket. Csapó István, id. Osváth József, Pintér József, ifj. Osváth József és Pintér István pátkai legények szövetkeztek, hogy régi haragosaikon boszút álljanak. Pintér hamarosan lopott egy vasvillát, a többi pedig bicikával felfegyverkezve kezdtek meg a harcot. Rövid tusa után Kis és Jádi több sebtől vérezve terült el a földön, míg a győzelmes csapat az éj leple alatt elmenekült. Az orvosi látlelet szerint a késszurás folytán beállott sértések 15—20 nap alatt gyógyulnak.

IRODALOM.

— **A karmelita-zárda kiadóhivatalában Győrről kaphatók:** „Szent órák” ima- és énekeskönyv. egészen átdolgozott III. kiadás. Haás Ágostontól. I. számú csinos vászonkötés 1 kor. (1 int.); II. sz. puhatáblájú finom chagrain-bőr, arany metsettelt 3 kor. (3 int.); III. sz. finom fehér csont, szines nyomással, aranykerettel, bársonyháttal 4 kor. (4 int.); IV. sz. párnás borjubőr 6 kor. (6 int.); kívánatra csattal 40 fillérrel drágább; V. sz. különféle számú peluch, vésett kerettel, ketős csattal, casettával 10 kor. (10 int.) — „Ártatlanok tüköre” oktató-, ima- és énekeskönyv iskolás gyermekek számára. II. bővített kiadás. Haás Ágostontól. I. sz. vászonkötés dombornyomással 60 fill.; II. sz. vászonkötés 1 kor.; III. sz. párnás finom bőrkötés 3 kor. Az első kiadásból még van némi készlet egyszerű bőrkötés 2 kor. és selyempárnás 3 kor. — „Keresztes szent János élete” P. Ágostontól. Füzve 6 fill. Kötve 1 kor. (1 int.) Minden 10 után 1 ráadás. Posta bementve. — „Szent Skapuláré” oktató és imádságos könyv. IV. bővített kiadás. P. Semmer Imrétől. Csinosan 6 kor. 10 fill. (1 int.) V. sz. szondiszkrét 2 kor. 10 fill. (2 int.) Bőrkötés 4 kor. (4 int.) Csontutánzat k. csattal 4 kor. (4 int.) Párnás kötés 6 kor. (6 int.) — „A kath. Sekrestyés” kötve 1 kor. (1 int.) — „A kis oltárszolgá” kötve 50 fill. — „Skapuláré-cédula” magyar, német darabja 4 fill. 100 drb. 3 kor. 50 fill. Tót nyelven drbja 2 fill. 100 db. 1 kor. 50 fill. — „Szent Skapuláré” drbja 16 fill. Selyemből drbja 50 fill. — „Szent József-társulati könyvecske” magyar és német nyelven, drbja 4 fill. 100 drb. 3 kor. 50 fill. — „A győri karmelita-zárda 200 éves története”-ből még néhány példány. Kötve 2 korona.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
A fiskális dülőben
 egy 6 oktálos szöllő
 szabad kézből eladó.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hirdetések
 a „Fejérmegyei Napló”
 részére
 jutányos áron felvételnek a
 kiadóhivatalban
 Szent-István-tér 1.

